List 13. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 27. marcija 1896.

Politiški oddelek.

Pravosodni minister in jezikovno vprašanje.

Pri letošnji razpravi o potrebščini pravosodnega ministerstva je minister grof Gleispach imel jako pomenljiv govor o jezikovnem vprašanju, v kolikor spada v delokrog pravosodnega ministerstva. Po večjem moremo ž njegovim govorom biti zadovoljni, ako se bode le po njem ravnal. Žal, da popolnega zaupanja vanj ne moremo imeti. Mož je nemški liberalec in ga torej vežejo nazori te stranke. Bil je pa tudi nekaj časa predsednik nadsodišču v Gradcu in se ni kazal posebno prijaznega nam Slovencem.

Minister je rekel, da je jezikovno vprašanje jako kočljiva stvar, da se mora jednemu narodu vzeti nekaj, do česar misli da ima pravico, ako se hoče kaj drugemu dati. Te besede ministrove nikakor ne ugajajo, ker nekako diše po tisti zloglasni nemški narodni posesti. Nemci nimajo nobene pravice do nemškega uradovanja po Slovenskem, in jim kakor narodu tudi nič mari ne gre, kako se pri nas posluje. O tem, da bi se Nemcem kaj vzelo, bi se le moglo govoriti, ako bi se v nemških krajih jelo vpeljavati slovensko uradovanje. Tukaj bi pa k večjemu Nemci le nekoliko težje dobivali službe pri sodiščih na Slovenskem, ako se dosledno uvede slovensko uradovanje s slovenskimi strankami. Do javnih služeb v Avstriji pa Nemci pač nimajo nobene predpravice. Če pa dokažejo, da imajo potrebne sposobnosti, k čemur še seveda pripada tudi znanje jezika, bodo tudi na Slovenskem vedno lahko poslovali. Dokler bode vlada stala na stališču, da se kakemu narodu stori krivica, ako se drugemu prizna pravica, tako dolgo pač ne moremo pričakovati povoljne rešitve jezikovnega vprašanja v Avstriji, naj se delajo še tako lepe obljube.

Bolj je pa nas razveselilo, da je minister naglašal, da sedanja vlada stoji na stališču, da se mora vsak avstrijski državljan zaslišati v svojem materinem jeziku in se morajo vloge rešiti v tistem jeziku, v katerem se vlože. Seveda to more veljati le glede v deželi navadnih jezikov. Poljaku se ne morejo v materinščini reševati vloge v Marija Celju, naj je tudi ondu domačinstvo si pridobil, Italijanu pa ne v Levovu. Tega pač nikdo ni zahteval. Slovenci smo zadovoljni, da le na Slovenskem moremo z uradi slovenski občevati. Jedino to zahtevamo, da se vloge, ki so se v prvi instanci slovenski rešile, rešijo slovenski tudi v višjih instancah. Sicer je pa ministrov govorov bil nekako jalov tudi v tem oziru. Njegov govor je bil načelen, a potem se je sukal nekak okrog tistega „kolikor bode mogoče“. Če bode in kolikor bode mogoče, je že nam Slovencem mnogo škodoval. Če se bodo uradniki, neprijazni slovenščini, popraševali, kaj je mogoče, bodo vedno dajali odgovor, da slovensko uradovanje ni mogoče. Če se pa kaj odločno ukaže, pa kmalu mogoče postane. Zato je pa ministrov govor nas pustil popolnoma hladne in bodemo le čakali, če minister pripomore izraženemu vladnemu stališču tudi v praksi do veljave. Priznal je minister, da so pomankljivosti pri sodiščih v Istri in na Goriškem in rekel, da jih bode dal preiskati in jih bode po možnosti odpravil. Priznal je, da kaj mučen vtis napravlja, če porotniki ne znajo jezika zatoženčevega. S tem se ne dosega namen porotnih sodišč. Obetal je pa, da bode gledal, da bode te nedostatke odpravil, kolikor je mogoče v meji sedanjih zakonov o porotnih sodiščih. Glede Istre pa mi ministru radi verjamemo, da je malo težko dobiti jezikovno usposobljene moči, ker je ondu treba uradovati v štirih jezicih. Seveda tudi tej težavi bi se že bilo davno odpomoglo, da se je vsprejel predlog Slovenca dr. Razlaga 1874. leta, da se osnuje v Ljubljani vseučilišče za južne dežele naše države, na katerem bi se predavalo v slovenščini, hrvaščini, italijanščini in nemščini. Tedanja vlada je pa rajši osnovala nemško vseučilišče v Črnovicah, ki ne ustreza nobenim praktičnim potrebam. Grofu Gleispachu bi priporočali, da on, če mu je zares za jednakopravnost pri sodiščih, se posvetuje s svojim tovarišem baronom Gautschem, če bi morda ne kazalo dr. Razlagovega pred-

loga sedaj poklicati v življenje. Jedino s tem bi se odpravila velika ovira izvršitvi narodne jednakopravnosti na Primorskem. Sicer je pa minister grof Gleispach obljubil, da bode pri imenovanju sodnjih uradnikov in njih prestavljanju se oziral na razmere v Istri.

Posebno je pa nas neprijetno iznenadilo, da je minister govoril le o nedostatkih pri sodiščih na Goriškem in v Istri, popolnoma je pa prezrl, da so jednaki nedostatki glede jezikovnih razmer tudi na Koroškem. To pač ministru ni neznano, ker je bil na čelu nadsodišču, v katerega področje spada Koroška. Zdi se nam, da je minister Koroško nalašč prezrl in to zaradi tega, ker ne mara Nemcem kratiti prvenstva na Koroškem. Ondu je pač pripravljen kaj storiti za Slovence, kjer se ima omejiti italijansko uradovanje, a proti Nemcem ga pa ni volja braniti naših pravic. Zato pa bodemo mi ministra Gleispacha sodili, kakor že rečeno le po dejanjih, ne pa po besedah. Velicih nad ne gojimo, ker so nade nas že prevečkrat goljufale.

Politični pregled.

Dunaj brez župana. — Vlada baje premišlja, če bi se ne dalo na Dunaju opraviti brez župana Da bi Luegerja, ko bode izvoljen, ne bilo treba priporočati v potrjenje, bi vlada dala dunajsko upravo voditi prvemu izvoljenemu podžupanu. Če bi to šlo bi dr. Luegerja popolnoma odrinili iz predsedstva mestnega zastopa. On bode voljen za župana, dva druga pa za podžupana. Ker bi on ne bil potrjen, bi vse posle le podžupana vodila. Niti v mestnem svetu bi potem dr. Luegerja ne bilo Seveda bi zaradi tega tem huje napadal vlado v občinskem zastopu samem Sploh se pa mora reči, da vlada še sama prav ne ve, kako bi se pomagala iz zadrege. Ko bi bila gotova večina v dolenjeavstrijskem deželnem zboru, bi pač najrajše videla, da se zakon tako premeni, da bi dunajskega župana kar imenovala, a je malo dvomljivo, če bi se za to večina dobila.

Dolenjeavstrijski deželnozborski volilni red. — Vlada ne misli predložiti volilnega reda, katerega je sklenil dolenjeavstrijski deželni zbor, cesarju v potrjenje. Zbor je namreč sklenil, da se vpeljejo direktne volitve in bodo volilni kraji vse občine, ki imajo vsaj 20 volilcev. Vladi pa poslednja določba ne ugaja in je že pri razpravi v deželnem zboru predlagala, naj se za volilne kraje odločijo le one občine, ki imajo najmanj 50 volilcev. Ker se zakon ni sklenil po želji vlade, pa ne bode potrjen. Protisemitski listi se zaradi tega jako jeze in prete, da se z vlado ne bodo pogajali o tej stvari, temveč ostanejo pri prvotni svoji zahtevi. Grof Badeni ima torej še jedno težavo več.

Državni zbor se bode po Veliki noči bavil z volilno reformo. Odsek jo je že rešil in izvolil liberalca dr. Götza za poročevalca. V poslednji odsekovi seji so se sklenile nekatere premembe volilnih okrajev. Iz srednještajerskega volilnega okraja nove kurije se bodo izločili slovenskobistriški, gleisdorfski in kirchhofski sodni okraj. Prvi se pridruži spodnještajerskemu volilnemu okraju, poslednja dva pa graškemu. Sedaj je mogoče, da v graškem volilnem okraju zmagajo konservativci, poprej bi pa najbrž bili socijalisti imeli večino. Nadalje se je sklenilo, da se bode v krakovskem volilnem okraju v Galiciji direktno volilo. Vlada je prepričana, da ima za svojo volilno reformo potrebno dvetretjinsko večino.

Reichspost, dunajsko krščansko-socijalni dnevnik ne stoji posebno na dobrih nogah. Po novem letu je bil začel izhajati po dvakrat na dan, a od 1. aprila bode zopet izhajal le jedenkrat na dan. To pa ni brez pomena, da se ta list ne more vzdrževati sedaj, ko se na Dunaju toliko govori o krščanskem socijalizmu. To potrjuje, kar smo že mi večkrat trdili, da na Dunaju ne zmaguje krščanski socijalizem, temveč le nemški nacijonalizem. „Deutsches Volksblatt“, ki je nemškonacijonalen, pa ima okoli 100 000 naročnikov. Tudi „Reichspost“ je zadnji čas bila nekoliko bolj nemškonarodna, a ljudje zanjo ne marajo, ker naglaša vedno tudi krščanstvo. Dunajčanje dandanes niso nič bolj pobožni, kakor so bili za časa vladanja liberalizma, samo bolj nemškonarodni so in žide sovražijo. Kdor pa misli, da bode iz sedanjega gibanja katoličanstvo imelo posebno korist, se pa vara.

Češko državno pravo. — Namestnik češkega deželnega vrhovnega maršala dr. Lippert je bil v „Neue Freie Prese“ priobčil članek, v katerem je dajal razumeti, da bi Nemci privolili v češko državno pravo, pa le s pogojem, da se razširjena samouprava Češke ne raztegne na Moravsko in Šlezijo, da se priznajo Nemcem na Češkem jednake pravice, kakor jih imajo Čehi in se to zagotovi z upeljavo narodnih kurij in se prizna zaključeno nemško ozemlje, v katerem bi se le nemški uradovalo. Ko so vsi češki listi temu ugovarjali, je nemškoliberalna stranka zatajila svojega pristaša in se odločno izrekla zoper vsak federalizem. Gospodje bi bili pač radi dovolili, kar je dr. Lippert hotel; ko so videli, da se Čehi jim ne usedejo na limanice, so si pa mislili, lepše je, da ostanemo dosledni v načelih in se držimo centralizma.

Veliko veselje je na Ogerskem, kajti dosegli so, da se bodo ogerske tisočletnice smeli udeležiti tudi vojaki. Vlada je zaukazala vsem budimpeštanskim izvoščikom, da si ob tisočletnici morajo napraviti tako imenovano ogersko narodno nošo, majhne klobučke, ozke hlače in obvrvicane suknje. Tudi gospoda se bode tedaj kazala v tej noši, ki pa ni posebno lepa. Hudomušni ljudje pa Madjarom celo odrekajo pravico do take noše Ko so prišli na Ogersko, imeli so Madjari le široke hlače in srajce čez hlače, kakor se še sedaj nosijo ogerski pastirji. Tako imenovano narodno nošo so pa še le bavarski krojači zanesli z Nemškega.

Italija. — Novo ministerstvo se je predstavilo zbornici. Ministerski predsednik Rudini je ob splošnem zanimanju razvil vladni program glede Afrike. Poudarjal je, da bi bila vsaka vojska tako nepripravljena, kakor je bila laška, podlegla. Italijanski vojaki so se hrabro držali. Rudini upa, da bo zbornica podpirala novo vlado, ki je v tacih težavnih časih prevzela državno vodstvo. Vlada je dala popolno pooblastilo generalu Baldiseri v Afriki. Pogajati se hoče vlada z Menelikom, toda modro in previdno in odklonila bo vsako ponudbo, ki bi Italiji ne bila v čast. Dokler se ne sklene časten mir, se bo vojska nadaljevala. Italija ne hrepeni po pridobitvi še nadaljnih kolonij v Afriki. Tudi, če bi Menelik to ali ono pokrajino ponujal Italiji, ona je ne sprejme. Tudi za pokroviteljstvo nad Abesinijo ji ni. Da pa dosežemo časten mir, v to je treba sredstev in zahtevam torej 140 milijonov kredita v pokritje vojnih stroškov do konca tega leta. Rudini je konečno apeloval na edinost italijanskega prebivalstva. Zbornica je odobrovaje vzela na znanje Rudinijev govor. — V vsem se vidi, da nova vlada ne bo dosti boljša od Crispijeve. Tudi ta hoče še nadalje molzti revno Italijo, ker je zahtevala kredit 140 milijonov. — Italijansko prebivalstvo vse želi miru. Tudi vladni listi pišejo v tem smislu, le poudarjajo častno rešitev vsega vprašanja, ki bode pa stala še veliko denarja. Crispijeva stranka po svojih glasilih smeši novo vlado, ki se je zbala Abesincev in ne nadaljuje vojske, dokler ni poražen kralj Menelik. Tudi sam kralj ni nič kaj naudušen za sklepanje miru in že je malo manjkalo, da ni pri novi sestavi ministerstva zopet Crispiju naročil sestaviti isto. Ta seveda bi bil potem tiral staro, za Italijo toli nesrečno politiko. Kraljevič je menda kralja odvrnil od tega naklepa. — Italija torej sedaj sklepa mir z Abesinijo, in naj se potem še tako častno izmota iz te

afriške zadeve, brezdvomno je, da si pred svetom ugleda ni in ne bo pridobila s temi homatijami.

Srbija. — V ministrstvu nastali prepiri vsled najetja posojila, se lahko končajo s krizo. Kralj namerava za ta slučaj imenovati le začasno ministerstvo. — Razširja se novica, da se kralj Aleksander zaroči s kraljičino grškega kralja. Kralj Aleksander je star 20 let, istotako kraljičina Marija, ki je edina hči grškega kralja. — Z druge strani se čuje, da gre kralj Aleksander le iz političnih ozirov v Atene, in da je poročilo o zaroki prenagljeno.

Bolgarija. — Knez Ferdinand odpotuje v spremstvu ministerskega predsednika te dni v Carigrad, da se pokloni turškemu sultanu. Na to se poda v Peterburg, da se pokloni ruskemu carju. S tem hoče izreči obema tema vladarjema zahvalo, da je bil priznan knezom bolgarskim. Obeh teh dveh prve zasluge so, da je Ferdinand pripoznan knezom Bolgarske.

Egipet. — Italijansko-abesinska vojska spravila je na politično površje tudi egipčansko vprašanje. Znano je, da ima Anglija v Egiptu svojo besedo. Rada bi pač postala pravi gospodar Egipta, toda temu delajo zapreke druge evropske velevlasti. Pri vsaki priliki poskusi svoj upliv ondi utrditi. Sedaj, ko se bije v sosednji Abesiniji boj z Italijani, je tudi Anglija začela manevrirati po Egiptu. Sudanci, ki so to-li na poti Angliji, hoče ta malo v kot potisniti. Sudanci so več ali manj prijazni Abesincem. Ker ti stoje zdaj nasproti Italijanom, so sklenili Angleži nastopiti proti Sudancem. S svojimi četami so udrli v njih pokrajine; hočejo pač še več Afrike za se. To svojo ekspedicijo opravičujejo Angleži s tem, da pravijo, da je pretila od Sudancev nevarnost Egiptu, kar je pa pač le izgovor. Italijanom je pritisk Anglije na Sudance jako dobro došel. Francija in tej prijazna Rusija ne bota mirno gledali, da bi si Anglija utrjala svoje stališče v Egiptu. Sicer je pa itak uspeh angleške ekspedicije dvomljiv. Kaj se je zgodilo Italijanom?

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Konec.)

XIII. Zbornični svetnik August Skaberne spominja, da se je lansko leto vložila pri visokem c. kr. finančnem ministerstvu prošnja, da bi se trgovcem in obrtnikom, ki so trpeli vsled potresa, dovolile davčne olajšave. Z zakonom z dne 23. junija 1895, drž. zak. št. 88, se je hišnim posestnikom, katerim je potres hiše do cela ali le deloma poškodoval, davek znižal, oziroma popolnoma odpisal. Deželni zbor vojvodine Kranjske se je tudi v svojem zadnjem zasedanju izrekel za oproščenje plačevanja deželne naklade in priznati se mora, da sta v tem oziru visoko državno zastopstvo in visoki deželni zbor kolikor sta največ mogla storila v pomoč hišnim posestnikom. Res je, da se je tudi z zakonom z dne 6. julija 1895, drž. zak. št. 94, določilo, da se morejo trgovcem in obrtnikom, ki so potrebni postali vsled potresa, dovoliti do zneska 100.000 gld. neobrestne, v štirih jednakih letnih obrokih vračljive ponapredščine in do zneska 10.000 gld. nevračljive podpore. Ta dva zneska sta se tudi že porazdelila in sta brezdvomno mnogo olajšala bedo. Priznati se pa mora, da imajo oni prav, ki opetovano izražajo željo, da bi bilo le prav in pravično, ko bi se trgovcem in obrtnikom tudi za leti 1896 in 1897 dovolile davčne olajšave, ker je splošno znano, da je kupčija zelo trpela vsled potresa. Na podlagi tega predlaga:

„Častita zbornica naj se obrne na visoko c. kr. finančno ministerstvo s prošnjo; visokoisto naj blagovoli ukreniti, da se trgovcem in obrtnikom na Kranjskem, ki so trpeli vsled potresa, dovolijo davčne olajšave v l. 1896 in 1897“.

Zbornični svetnik Karol Luckmann priporoča predlog, ki se tudi soglasno sprejme.

XIV. Zbornični svetnik Karol Luckmann govori obširno o namenu carinske in trgovske zveze z Ogersko, katera se mora vsakih deset let obnoviti, in poudarja koristi, katere mora imeti na pravični podlagi sloneča pogodba za obe državni polovici. Gospodarske razmere so se pa v korist Ogerski spremenile in po pravici sojeno se ne more več misliti na nadaljni obstanek dosedanjih kvot 30 in 70. Govornik upa, da se bo visoki vladi pri pogodbenih obravnavah s kraljevo ogersko vlado posrečilo, s pridržanjem jednotnega gospodarskega okoliša obeh državnih polovic, napraviti pogodbo, ki bo tudi odgovarjala razmeram naših državnih polovic. To se bo pa le tedaj zgodilo, če se kvota (prispevek) naše drž. polovice k skupnim troškom zmanjša in v soglasje spravi s sedanjimi obstoječimi gospodarskimi razmerami, če se natančno določijo popolnoma jednaki pogoji za produkcijo in promet v obeh državah in če se napravijo določna določila za izvedbo teh načel in poda jamstvo za obdržanje teh. Govornik predlaga na podlagi svojega obširnega poročila:

„Častita zbornica skleni, visoka vlada se naprosi, da pri obravnavah s kraljevo ogersko vlado z vsemi danimi ji sredstvi dela na to, da vse pravične zahteve tostranske državne polovice glede pogodbe zadobe veljavo in, če bi bilo potrebno, da carinsko in trgovinsko zvezo pravočasno odpove“.

Zbornični svetnik Vaso Petričič podpira obširno predlog.

Zbornični svetnik August Skaberne priporoča predlog.

Zbornični svetnik Ivan Baumgartner se pridruži izvajanjem predlagateljevim in izjavi, da bi bilo v interesu tostranske državne polovice, prenehati s sedanjim razmerjem, če bi se ogerska državna polovica ne ozirala na naše opravičene zahteve.

Zbornični podpredsednik Anton Klein predlaga: „Častita zbornica naj o tej tako važni stvari danes še ne sklepa definitivno, temveč naj se zadeva izroči odseku v pretres in poročanje v prihodnji seji, ki se ima sklicati v najbližjem času“.

Predlagatelj Karol Luckmann poudarja še jedenkrat koristi jednotnega gospodarskega okoliša, se ne more izreči za preložitev razprave, ker je zadeva itak

vsem natančno znana, in je trdno preverjen, da bi se z zopetnim posvetovanjem na nič novega ne prišlo.

Zbornič. svetnik Vaso Petričič zastopa mnenje, da bi bilo za pogodbine obravnave koristno, če bi se udeleženi trgovci in obrtniki sklicali k enketi. Enketa bi, v kolikor pogodba zadeva interese trgovine, obrta in prometa, gotovo dosegla sporazumljenje, ki bi bilo dobra podlaga za pogodbo.

Predlagatelj Karol Luckmann je tudi predgovornikovega mnenja in priporoča, da se sprejme njegov predlog.

Podpredsednik Anton Klein umakne svoj predlog glede preložitve posvetovanja, na kar se predlog zborničnega svetnika Karola Luckmanna jednoglasno sprejme.

Obrtnijske raznoterosti.

Senzacijonelna iznajdba. Ameriški inžener Beham je izumel neko novo gonilno silo, ki utegne še biti velike važnosti. Ta sila je kemična. Stroj katerega je Beham napravil sam meša dotične snovi, iz katerih se napravlja plin, kateri služi kot gonilna sila. Stvar je sedaj še tajna. Poskusi so se baje dobro obnesli. Nova gonilna sila je baje cenejša, kot par, svetilni plin ali elektrika in se bode dala porabiti na železnicah, ladijah in v tovarnah.

Kmetijstvo.

Obnovljenje vinogradov.

Pri sedanjih razmerah je jedno najvažnejših gospodarskih vprašanj, kako naj se obnove vinogradi, katere je pokončala trtna uš. Posebno moramo omeniti, da se pri obnovljenju vinogradov ne sme preveč štediti, ker sicer novi vinogradi ne bodo dosti vredni in se bode obnovljenje še manj splačevalo.

Normalna trta, ki se posadi pri našem podnebju, mora biti 50 centimetrov dolga. Če jo posadimo v ne dovolj prekopana tla, pride spodnji del trte v nezrahljano pusto prst in se korenine ne morejo dovolj razviti, kar je pa posebno važno. Trta naredi le nekaj slabih stranskih koreninc in se naposled posuši. Če se pa trta tako posadi, da ima pod seboj še kacih 30 centimetrov prekopane in zrahljane zemlje, naredi močne korenine. Taka trta potem močno raste in rodi. Zaradi tega naj se pri prekopavanju ne štedi, temveč naj se zemlja 75 centimetrov globoko prekoplje. Prekopana zemlja je nekaj višji, kot je bila poprej, a se s časom poleže.

Take trte narede korenine daleč na okrog. Pri tem pa seveda s časom dobro izmolzejo zemljo vseh redilnih snovij. Potem pa trte začno pešati in se jih rada loti kaka bolezen. Pameten vinogradar pa ne bode čakal, da bi trte hirale, temveč bode jim poprej pomagal. Pri tem je pa omeniti, da ameriške trte zahtevajo bolje pognojeno zemljo, kakor naše domače.

Če zemlja ni dobra, naj se gnoji že ob prenovljenju vinogradov pri prekopavanju. Pri tem se pa rabi le dobro strohel in precej zdrobljen gnoj, da se lepo razdeli po zemlji. Gleda naj se, da gnoj ne pride preglobokо v zemljo in ne preveč v kepah. Če pride slamnat gnoj preglobokо v zemljo, leta in leta ne strohni, ker do njega ne pride dovolj zraka. Samo strohnel gnoj daje trti takoj hrano. Če pa gnoj dolgo gnije v zemlji, pa dobro vspevajo razne glive, katere še trti škodujejo. Gnoj dobro razdeli, da ga dobe vse korenine.

Tudi lahko zemljo zboljšamo pri sajenju. Močna trta bode zrasla samo, če se že prvo leto dobro razvije. Zato naj se trte sade v dober, močen, rahel kompost, da še prvo leto močno poženo, drugo leto pa že rede. Zato naj se ne sade v luknje, temveč v izkopane jame.

Potem je pa nam skrbeti še za gnojenje že gotovih vinogradov. Več vinogradov če bodemo imeli, več gnoja bode treba. Gledati ni samo na to, da bodemo imeli dosti živinskega gnoja, temveč tudi na to, da ga zboljšamo. Nadalje bodemo morali obračati svojo pozornost na trtni les, pepel, domače odpadke pa tudi na kupljivi umetni gnoj. Najbolje je gnojiti vinogradom jeseni, samo z nekaterimi umetnimi gnojili moraš gnojiti pomladi.

Nadalje je treba nove nasade pametno obrezovati. Posebno ondu se bodo vinogradarji težko naučili pametnega obrezovanja, kjer so dosedaj na kratko trte obrezovali. Ameriške trte se pa na kratko obrezovati ne smejo.

Kmetijske raznoterosti.

Za fino namizno sadje so najboljša prav nizka ali pa srednja visoka drevesa. Tisti sadjarji, ki najbolj fino sadje izvažajo, imajo na vrtovih največ taka drevesa.

Krmljenje ptičev po šolah. Saksonska vlada je naročila učiteljem, da imajo po zimi posipati ptičem pred šolo. Otroci se bodo s tem privadili ljubiti ptice, posebno se bodo otroci za ptiče zanimali, ako se bode jim naročilo, da vsakdo po svoji zmožnosti prinese donesek za nakup krme ptičem. Vlada se nadeja s tem mnogo koristiti kmetijstvu, ker se bodo ohranili mnogi koristni ptiči.

Poučni in zabavni del.

Varšavski spomini iz 1830. leta.

(Ruski spisal N. P. Makarov.)

VI.

Junak in žrtva anekdotov.

(Dalje.)

V Varšavi je bilo, kakor tedaj povsod strogo prepovedano nižjim činom hoditi v gledališče, na koncerte in voziti se z izvoščiki. Zato se pa jim ni branilo hoditi v konditorije, kavarne in gostilne in ondu zahtevati, kar je komu bilo ugodno. Dve leti pred vstajo se je pa še to zabranilo nižjim činom s strogim ukazom.

Kmalu po tej prepovedi je prosil Pukalov, naj ga puste iz šole v mesto, kjer ima obiskati več znancev.

Ob treh popoludne bi bil rad kosil. Šel je ta čas po jedni glavnih varšavskih ulic. Šel je k jedni gostilnici, ki je bila v pritličji in začel je z ulice trkati na okno. Na trkanje je prišla iz gostilnice lepa natakarica in vprašala:

— Kaj hočete, gospod?

— Kosil bi rad, odgovoril je Pukalov.

— Vstopite notri.

— Ne smem, ni dovoljeno.

Sedaj je Pukalov pojasnil, da junkerjem ni dovoljeno hoditi v gostilne. Ker bi bil rad jedel, ker v šoli ni čakalo kosilo junkerjev, ki so šli v mesto, je poprosil, da bi mu prinesli na trotuar mizico z jedilno pripravo in s stolom, in prinesli mu popolno kosilo, katero kar zunaj poje. Takemu čudnemu naročilu se je natakarica močno čudila, a Pukalov je znal pregnati njeno nezaupnost, izvlekel je iz žepa pet cekinov in potresel jih pred očmi natakarici. Mizo in stol so prinesli na trotuar in Pukalov je kosil. Okrog njega se je seveda zbralo mnogo ljudij, kateri so se močno smejali, kajti on se je vedno pačil in jih zabaval in zbadal, kajti, to je on dobro znal. Ko se je tako nakosil pod milim nebom, se je še ravno tako napil kave pred neko kavarno.

Pukalov je služil za podpraporščika cela štiri leta, in ni nič nazadoval, ne napredoval. Jasno je bilo, da je prestolonaslednik nanj pozabil, a se ni nikdo upal spomniti ga o njem. Bilo je slabo. Na ta način utegne še dolgo ostati v nižjem činu. Sklenil je torej sam opozoriti cesarjeviča nase. Zato je poprosil svojega narednika, da ga pri prihodnji paradi postavi na konec v prvi vrsti. Rekel je svojim tovarišem:

— No, gospoda, jutri me pa odpuste, ali pa odpravijo v šolo podpraporščikov. — Začela se je parada. Veliki knez gre mimo prvih vrst in se približa Pukalovu. Pukalov je nakrat naredil strašno grd, a vendar tako naraven obraz, da nikdo ni mogel vedeti, da se pači. Cesarjevič ni mogel zdržavati smeha.

— Kaka spaka je pa to? — vprašal je polkovnega poveljnika.

— To je Pukalov, vaše veličanstvo.

— Kak Pukalov?

— Tisti, katerega ste ukazali, da ne smemo niti odpustiti iz službe, niti poslati na dopust, pa tudi ne poslati v šolo podpraporščikov.

— Pošljite ga v šolo — rekel je cesarjevič in Pukalova so poslali, pa tudi v šoli je mnogo moral prestati zaradi svojih burk.

Tu navedene burke o Pukalovem niso niti desetina vseh, katere je naredil v teku svojega junkerskega službovanja. Ni minul mesec, da ne bi bil napravil jedne, ali pa tudi dveh ali treh burk. V krogu prijateljev in znancev bil je najumnejši, najmilejši in v visoki stopinji zanimivi človek. Vse je dovolj zabaval, pa tudi resno in stvarno se je znal razgovarjati in kako naudušeno je včasih pripovedoval kako novo misel. Ko je stopil čez prag na ulico, je pa Pukalov pozabil nase in svoje koristi, postal je drug človek: sedaj je mislil, da je njegova jedina dolžnost z burkami zabavati in smešiti občinstvo. Kolikokrat smo šli v pravoslavno cerkev v Podvalski ulici. Nas pravoslavnih ni bilo mnogo; samo šest mej šestdesetimi junkerji litovskega in volinskega polka. Pukalov, kot starši izmej nas je nas vodil. Z začetka, ko smo prišli iz vojašnice, ki je bilo na Lazenhovskem parku, je šlo vse v redu. Ko smo pa prišli iz puste Vejske ulice na Novi Svet, je Pukalov že katero napravil. Izvlekel je žemljo in jo začel jesti, ter se je grozno pačil.

— Nehaj, Pukalov! Kaj si se izmislil jesti na najbolj obljudeni ulici! To je sramotno! Mari si lačen — rekel sem mu.

— Kaj je to sramotno, rekel je Pukalov, če je lačen vojak suhar?

Drugi pot je od daleč zagledal na trotuaru damo, lepo oblečeno. Skremžil je grozno svoj obraz.

— Jezus, Marija! kakšna spaka je to! — rekla je dama polglasno, zakrila obraz z rokama in obrnila se na stran.

Posebno so se bale njegovega pačenja noseče ženske, boječ se, da bi spačka ne rodile.

Tako je vsled svojih burk Pukalov deset let ostal junker, petdeset mlajših tovarišev njegovih je bilo že imenovanih za častnike. In še le čez jedno leto, po končani poljski vstaji imenovali so ga za častnika pri navadnem peštvu. Potem nisem več vedel zanj. Čez nekaj časa sem slišal, da po triletnem častniškem službovanju se je od vojakov poslovil, in ko je prišel v Peterburg k svoji materi, mu je rekla:

— Peter! ti si se strašno povojačil. Takoj pojdi v inozemstvo, da se prevetriš in olikaš.

In odpotoval je v inozemstvo. Če še živi in kje je sedaj, ne vem. Če bode morda čital, kar sem pisal o njem, mislim, da se ne bode jezil name, da sem se spomnil njega in seznanil čitatelje z njegovo osebo, jako skrajno, a ob jednem jako pošteno, blagorodno dobro in velikodušno.

(Dalje sledi.)

Katoličani v Zjedinjenih državah.

Po najnovejših poročilih izdajateljev „Hoffmanns' Catholic Directory" znaša število katoličanov v Zjed. državah sedaj 9,410.790 in se razdele na posamezne nadškofije in škofije:

V nadškofiji Baltimore je 240.000 katoličanov, v škofiji Charleston jih je 8000, v Richmond 22.000, v Savanah 20.000, Wheeling 24.000, Welmington 20 000 in v apostolskem vikarjatu v North Karolini 3500.

V nadškofiji Boston je 600.000 katoličanov, njej slede škofije Burlington 55.000, Hardford 250.000, Manchester 100.000, Portland 88.000, Providence 200.000, Springfield, Mass. 200.000.

V nadškofiji Čikago je 600.000 katoličanov, v ško-

fijah njenega področja jih je v Altoni 75.000, Belleville 50.000, in Peoriji 111.000.

V nadškofiji Cincinati je 192.500 katoličanov, v škofiji Cleveland 250.000, dalje v škofijah: Covington 50.000, Detroit 153.875, Fort Wayne 68.000, Grand Rapids 90.000, Louisville 90.000, Nashville 25.000, Columbus 55,000 in Vincennes 98.508.

V nadškofiji Dubuque živi 150.000 katoličanov; dalje spadajo k tej škofiji: Cheyenne z 3000, v Davenport z 56.000, Lincoln z 22.150 in Omaha z 58.210 katoličani.

V nadškofiji Milwaukee prebiva 200.000 katoličanov, v škofijah Green Bay 125.000, La Crosse 78.000 in Marpuette 70.000.

V nadškofiji New Orleans je 325.000 katoličanov, dalje v škofijah Dallas 20.000, Galveston 34.000, Little Rock 10.000, Mobile 17.000, Natchez, 17.378, Natshitoches 30.000, San Antonio 66.000, v Brownsville 54.000 in indijanskem territorlu 13.869.

V nadškofiji New York je 800.000 katoličanov, dalje v škofijah: Albany 130.000, Brooklyn 500.000, Buffalo 160.000, Ogdensburg 74 000, Rochester 80.000, Syracase 70.000 in Trenton, N. J. 60.000.

V nadškofiji Oregon prebiva 30.000 katoličanov, v škofijah Boise City 9.600, Helena 30.000, Nesqually 42.000 in Alaska 4.000.

V nadškofiji Philadelphia prebiva 415.000 katoličanov, v škofijah Erie, Pa. 65.000, Harrisburg 42.000, Pittsburg 225.000 in Scranton 120.000.

V nadškofiji St. Louis je 200.000 katoličanov, k tej spadajo škofije Concordia 12.000, Kansas City, 50.000, Kansas City, Mo. 42.000, St. Joseph 22.000 in Wichita 6.500.

V nadškofiji San Paul biva 210.000 katoličanov, dalje v škofijah Duluth 23 000, Jamestown 21.000, St. Cloud 40.000, Sioux Falls 30.000 in Winoma 38.000.

V nadškofiji San Francisco biva 225.000 katoličanov, v škofijah: Montery-Los Angelos 50.000, Sacramento 25.000 in Salt Lake City 7000.

V nadškofiji Santa Fe biva 133.000 katoličanov, v škofijah Denver 60.000 in v apostolskem vikarijatu Arizona 38.000.

Poučni in zabavni drobiž.

Ženski maturitetni izpiti. Učno ministerstvo je odločilo, da se imajo dopuščati ženske k maturitetnim izpitom na gimnaziji. Pri tem pa morajo dokazati, da so izpolnile 18. leto in obiskovale kako zasebno gimnazijo ali pa kot privatistinje dovršile kako javno gimnazijo, ali pa pod kakim drugim rednim vodstvom pridobile si potrebno izobraženost.

Reforma realk. Učni minister baron Gautsch, ki je znan nasprotnik realističnega pouka, hoče preosnovati realke tako, da se bodo na njih učili bolj humanistični predmeti, kakor sedaj, pouk realističnih predmetov se pa omeji. Posebno se bode razširil pouk nemškega jezika in slovstva.

Novo ogersko vseučilišče. V Temešvaru nameravajo osnovati tretje madjarsko vseučilišče, ki se otvori bodoče šolsko leto.

Novice.

— **»Glasbena Matica« na Dunaju.** Veseli odpeljali so se danes teden pevci in pevke „Glasbene Matice“ ob sviranji vojaške godbe na Dunaj, da ondi v zahvalo mestu dunajskemu za pomoč ob potresu, prirede dva dobrodelna koncerta. Na stotine spremljevalcev jim je pri odhodu želelo srečni pot in dober vspeh. Danes se vrača pevska četa domov in to še veseleja, kot je odšla. Prodrla je na celi črti. Zmagala je in dosegla, kar je želela. Za velik trud je žela lep vspeh Dobrodelna koncerta, katera je pevski zbor priredil pod spretnim vodstvom svojega dirigenta g. M. Hubada in s sodelovanjem godbe dvorne opere v veliki glasbeni dvorani na Dunaju dne 23. in 25. marcija, vspela sta najsijajneje. — V vsem je dalo potovanje pevskega zbora „Glasbene Matice“ na Dunaj povod občnemu zanimanju. Izletnike so na postajah slovenskega ozemlja srčno pozdravljali. Do Mürzzuschlaga pripeljala se je potnikom naproti deputacija dunajskega odbora, na Dunaju pa je izletnike čakala velika množica ljudstva. Izletnike je pozdravil prisrčno dvorni svetnik gosp. Šuklje, odgovoril je dež. sodišča svetnik g. Vencajz, kot predsednik pevskega zbora „Glasbene Matice“. Zbor je zapel „Domovina mili kraj“, na kar so se izletniki ob „Živio“ in „Hoch“ klici odpeljali na stanovanja. Deputacija odbora „Glasbene Matice“, ki se je poklonila presvitlemu cesarju in ga povabila na koncerta, je ta milostno vsprejel in rekel, da odobrava lepo misel. Ne ve sicer, ali mu bo mogoče priti h koncertoma, veseli ga pa, da se zahvala za obilo podporo izrazi na ta način. Presvitli cesar je blagovolil tudi deputacijo milostno vprašati, kako močen je pevski zbor „Glasbene Matice“, na kar se je odgovorilo, da 180 pevcev in pevk. Informoval se je cesar tudi o sedanjem stanju Ljubljane po potresu. Deputacija se je poklonila tudi nadvojvodam, ministrom in drugim dostojanstvenikom. Povsod je bila kaj prijazno vsprejeta. Z dohodom Matičarjev na Dunaj je tudi čedalje bolj rastlo zanimanje Dunajčanov za izredna koncerta. Že o glavnih skušnjah so kritiki svoje popolno priznanje izrazili. Orkester dvorne opere, v katerem so prvi glasbeniki dunajski, je spoznal g. M Hubada takoj jako spretnega in nadarjenega dirigenta. Sprejel ga je pri skušnjah ob vsakem nastopu z godbo. Pač redko odlikovanje! H prvemu koncertu dne 23. t. m. zbralo se je v veliki glasbeni dvorani jako odlično dunajsko občinstvo. Dvorana je bila polna. Počastila sta koncert nadvojvoda Ludovik Viktor in Evgen, namestnik grof Kielmansegg, grof Hohenwart, okr. glavar in začasni župan dunajski dr Fribeis, veliko drugih civilnih in vojaških dostojanstvenikov, poslancev itd. Po lepem Stritarjevem prologu pela se je cesarska pesem, katero je zbrano občinstvo stoje poslušalo. Mej vsemi točkami dopadale so posebno lepe naše narodne pesni: Ljub'ca povej povej; Je pa davi slan'ca pala! Luna sije; Prišla je miška; Bratci veseli vsi; Škrjanček poje, harmonizovane od g. M. Hubada. Zbor je pel prekrasno in nadkrilil vse dosedanje svoje vspehe. Občinstvo je burno ploskalo. Navdušenje je rastlo od točke do točke. Dirigenta g. Hubada se je močno aklamiralo, pokazati se je moral opetovano na odru. Vročil se mu je krasen lavorjev venec. Nadvojvoda in dostojanstveniki so očividno izražali svoje priznanje. Glasbeniki ne morejo prehvaliti spretnosti in zmožnosti dirigenta g. Hubada in čilosti ter čistosti pevskega zbora. Dunajski časopisi kaj laskavo pišejo o koncertu. Ne morejo prehvaliti lepega petja. Kmalu bi ne našli dosti izrazov, s katerimi bi dali duška čutilom, katera so imeli pri koncertu. Odlikujejo se posebno listi: „Presse“, „Wiener Allg. Zeitung“, „Wiener Tagblatt“, „Fremdenblatt“, „Neue freie Presse“. Vsi večji listi torej, to ni majhna reč. Vedeti se mora, da pišejo za te liste najstrožji kritiki. Vsi hvalijo veliko spretnost diri-

genta g. Hubada, natančno in krepko petje zbora, imponuje jim mnogoštevilni pevski zbor in divijo se krasoti lepih naših narodnih pesnij. Poudarjajo slikovitost lepe kranjske narodne noše, v kateri so nastopile pevke in katero je pred vsem mnogo občudovalo dunajsko ženstvo, kateremu se je to li dopadala. — Isti velikanski vspeh je imel drugi koncert dne 25. t. m., pri katerem se je prvikrat na Dunaju proizvajala velika Dvořakova balada „Mrtvaški ženin". Iz daljnega Londona pripeljal se je k temu koncertu nalašč na Dunaj skladatelj gosp Dvořak sam in koncert tudi vodil. Odobravanje odličnega občinstva je bilo velikansko, aklamirali so burno skladatelja g. Dvořaka, dirigenta g. Hubada in zbor. Po frenetičnem ploskanju je zbor na občno zahtevanje dodal dve narodni pesni, ki sta zopet vse navzoče kar očarali. — Tako je završila „Glasbena Matica" dano si nalogo, zahvaliti se cesarskemu Dunaju za izdatno pomoč po potresu, toli častno, da bi je častneje pač še kedo drugi ne mogel. Vsak zaveden Slovenec je ponosen na to.

— **Povratek Matičarjev z Dunaja.** Tako veličastnega sprejema, kakor ga je priredilo ljubljansko občinstvo domov se vračajočemu pevskemu zboru „Glasbene Matice", more biti deležna le še iz bitke došla zmagovita vojska. K posebnemu vlaku, ki je sinoči ob $^1/_2$ 11. uri pripeljal naše pevce in pevke, zbralo se je na tisoče občinstva na kolodvoru Tacega navala ne pomnimo kmalu. Mestni župan, občinskemu zastopu na čelu je pričakoval zmagovalcev. Ko je vlak, prihajal, zasvirala je vojaška godba, iz tisoč grl pa se je vračajočim rojakom čul krepek „Živio". Župan g. Grasselli prisrčno pozdravi došlece, kličoč jim „Slava"! Zahvali se iskreno predsednik pevskega zbora g. Vencajz. Po vsakem govoru zaorili so urnebesni „Živio" in „Slava" klici. Mej sviranjem veselih melodij vojaške godbe odhajali so slavljenci in slavitelji v mesto.

— **Presvitli cesar** je povodom dobrodelnih koncertov na Dunaju daroval 400 gld. „Glasbeni Matici" v društvene namene.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so poslali od 28. decembra 1895. do 21. marcija 1896: Podružnica za Poljansko dolino 25 gld.; g. A. Podboj v Ribnici iz nabiralnika 16 gld.; g. Mih. Pesijak v Kamni Gorici 5 gld.; g. I. Šapla v Ajdovščini 4 gld 30 kr.; „nadporočnik" 5 gld.; cerkniško-planinska ženska podružnica 81 gld; č. g. župnik L. Jenko 2 gld; šentjakobska-trnovska ženska podružnica v Ljubljani 645 gld; g. Jožef Agreš v Brežicah 19 gld; g. Peter Novak v Slov. Bistrici 4 gld; moška podružnica na Vrhniki 40 gld.; ženska podružnica na Vrhniki 50 gld; č. g. B. Grča, župnik v Šempasu, 4 gld. 40 kr.; ženska podružnica v Dornbergu 14 gl. 95 kr.; gospa J. Tollazzi v Logatcu 7 gl.; č. g. župnik A. Berce v Boštanju 16 gld. 62 kr.; podružnica v Gornjem Gradu 25 gld.; kropinsko-kamnogoriška podružnica 36 gld.; Mohorjani v Beli Peči 50 kr.; č. g. dekan Iv. Muravec v Cerknem 5 gld.; podružnica v Cerkljah 22 gld 39 kr.; g. Hočevar v Cerkljah 6 gld. 10 kr.; g. Vavken v Cerkljah 4 gld 63 kr.; Mohorjani v Crnomlju 1 gld.; č. g. župnik Šmerečnik v St. Ilju 2 gld.; g. M. Lah 1 gld.; in g. notar Kačič v Šoštanju 3 gld.; Solčavski Mohorjani 8 gld 60 kr.; Kranjska moška podružnica 23 gld. 40 kr; „Zaveza zagorskih Slovenk" 100 gld; g. Mate Kenič v Orehku 1 gld. 40 kr.; g. Fr. Cukljati v Št. Gothardu 4 gld.; tržaška ženska podružnica 342 gld; goriška ženska podružnica 100 gld.; č. g. Franc Ferjančič v Ljubljani 1 gld. 50 kr.; sl. posojilnica v Metliki 5 gld.; polkovnik V. Kranjc v Tarnovu 1 gld; sl. uredništvo „Slov. Naroda" v Ljubljani nabralo 525 gld. 87 kr.; sl. društvo „Sokol" v Ljubljani 10 gld.; sl. posojilnica v Mozirju 25 gld.; moška podružnica na Vrhniki 12 gld. 44 kr.; ženska podružnica na Vrhniki 14 gld; g. J. Gruden na Vrhniki 2 gld.; podružnica v Podgradu 17 gld.; č. g. dekan A. Rogač 5 gld.; Mohorjani v Hrušiči 2 gld. 40 kr.; č. g Štef. Jenko 1 gld.; ženska podružnica v Črnomlju 61 gld. 20 kr.; moška podružnica v Postojini 100 gld.; g. prof. Štiftar v Kalugi 2 gld; Pivska podružnica iz nabiralnika 3 gld. 10 kr.; č. g. dekan J. Lavrenčič v Šmartinu 5 gld.; gosp. Cerar v Blagovici 3 gld. 30 kr.; g. Rihart Sevar v Zagorji ob Savi 5 gld.; šenklavško frančiškanska ženska podružnica v Ljubljani po gospé dr. Tavčar-jevi 239 gld. 20 kr.; gosp. notar J. Platan v Ljubljani 5 gld.; g novomeški župan Fr. Perko 1 gld.; Mohorjani v Gorici 4 gld. 60 kr.; sl. posojilnica v Radečah 10 gld.; podružnica na Vranskem 30 gld.; „prijatelj naše družbe" v Tržiču 6 gld; ženska podružnica v Ajdovščini 76 gld.; podružnica v Velenjah 100 gld; podružnica v Železnikih 19 gld; iz Idrije stava 1 gld.; moška podružnica v Kobaridu 20 gld.; in g. A. Mašera 5 gld. 30 kr.; sl. uredništvo „Mira" v Celovcu nabralo 197 gld. 90 kr.; slavni odbor „Slov. zveze" v Št. Petru pri Gorici 4 gld. 50 kr.; gospa Mat Šebenikar na Rakeku 10 gld.; podružnica v Lehnu 25 gld; sl. hranilnica za Sv. Lenart na Kor. 8 gld; g. V. Rohrman, tovarnar v Ljubljani 300 ročnih pletarčkov; g. c. kr. učitelj S Stegnar v Ljubljani zaboj knjig; vipavska podružnica 2 gld.; poslanec A Koblar 100 gld.; Letnarjev Ivan v Mengšu 3 gld; pri g. Sršenu v Ljutomeru nabranih 8 gld. 75 kr.; sl. posojilnica v Gorjem Gradu 5 gld; podružnica Loški Potok 48 gld.; g. J. Ušaj v Črnicah 1 gld. 11 kr.; sl. posojilnica v Kamniku 30 gld.; gospa dr. Tavčar-jeva v Ljubljani nabrala 11 gld. 84 kr.; sl. posojilnica v Mariboru 100 gld.; podružnica v Beljaku 9 gld. 80 kr.; podružnica v Metliki 9 gld. 50 kr.; g. notar Hudovernik v Kostanjevici 22 gld. 50 kr.; Mohorjani begunjski 5 gld; podružnica v Mokronogu 15 gld.; moška podružnica v Gorici 50 gld.; Neimenovanec z Dolenjskega 10 gld.; g. Lego iz Prage 2 dolarja; č. duhovščina ljubljanskega mesta 216 gld. 50 kr.; č. g. prof. A. Kržič za 100 gld. knjig; Neimenovanka iz Velenja 40 gld.; sl. posojilnica v Slov. Bistrici 10 gld.; g. M. Čagran v Ljutomeru 3 gld.; sl. posojilnica v Pišecah 5 gld.; podružnica na Greti 15 gld. 59 kr.; gosp. Dragotin Hribar, lastnik tiskarne v Celju, 5 gld; sl. okr. posojilnica v Mokronogu 15 gld.; prva belokranjska ženska podružnica 23 gld. 15 kr.; ormoška ženska podružnica 57 gld. 51 krajcerjev. — Ker so potrebe naše družbe letos posebno velike, tedaj podpisano blagajništvo uljudno prosi vse Slovence, da naj se podvoji rodoljubna požrtvovalnost. Bog plačaj mila srca!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda

— **Slovenska šola v Gorici.** Posl dr. Ferjančič, dr. Gregorčič in Klun so bili pri naučnem ministru Gautschu in zahtevali, naj se že reši vprašanje o slovenski mestni šoli v Gorici. Minister je obljubil, da pospeši vso stvar. Skrajni čas je pač že!

— **Kmetijska podružnica v Novem mestu** bode za obdelovanje podružnične trtnice najela posebnega opravnika, ki bode hodil tudi okoli po vinogradih in poučeval vinogradnike, kako naj se zasajajo ameriške trte, kako naj jih cepijo itd. V podružničnem področju bo ta opravnik vršil svoj posel brezplačno, drugod proti primerni odškodnini.

— **Novo gasilno društvo** ustanovljajo v Gor. Logatcu.

— **Nesreča na železnici.** Na dolenjski železnici mej Ljubljano in Lavrico prijel je minoli teden vlak vprežen voz v katerem sta sedela dva moška. Vlak je konja in voz raztrgal, dotična moža pa znatno poškodoval. Ob železnici ni pregraje. Ko je vlak dohajal, je voznik pognal konja, da bi odšel pred vlakom preko proge, toda vlak je prehitel voz in zgodila se je nesreča.

— **Perme, grozni morilec** v Trojanah in v Ločici pri Vranskem sedi ta teden pred porotniki v Celju.

Menelik in Abesinija.

Pariški list „Gaulois" piše o tem v današnjih dneh toli zaslovelem možu:

Menelik je sedaj 54 let star. Isti ima orijentalsko vnanjost in se v verskem pogledu drži tradicij svojih prednikov. Menelik je pristopen vsem modernim idejam; kakor prijatelj napredka in civilizacije je dal napraviti v svojem taboru, haremu nasproti — kajti šoansko vojsko spremljajo tudi ženske — brzojav in celó telefon.

Meneliku je obličje bledo in obdano z rujavo brado. Dasi absoluten vladar v svojih državah, je vendar nenavadno dobroten in uljuden. On ljubi naše običaje in želi iskreno, da bi mogel obiskati Francijo. Se znanil se je hitro z ruskim jezikom, in cela vojska tajnikov in tolmačev delajo noč in dan v njegovem taboru pod poveljstvom njegovih ministrov, koje zbira včasih okolo sebe celo trikrat na dan.

Menelik je toli miroljuben, da smemo misliti, da bi vzlic svoji sijajni zmagi rad sklenil z Italijani za iste časten mir, ne da bi zahteval, da se mu plača vojna odškodnina ali odstopi koji kos dežele. V označenje njegovega mišljenja moremo tu navesti povsem avtentično anekdoto.

Začetkom ekspedicije je Menelik zabičal svojim vojakom, da v slučaju, ako bi ujeli Italijanov, nikakor ne smejo nadlegovati časnikarjev, ki spremljajo vojsko v nasprotnem taboru. „Zapomnite si to“, rekel jim je; „ako naletite na italijanske poročevalce, pustite jih pri miru, kajti to so pisatelji in kar je pisano, je božje“. Ali ni znamenita ta beseda v svojem orijentalskem razumevanju?

Slično pripoveduje neki sotrudnik pariškega „Figaro“ o odnošajih v taboru Šoancev. Tudi ta posebno hvali lepi red, vladajoči tam, ter proslavlja miroljubivost Menelikovo. „Danes mi je podati le notic, ki ne potrebujejo komentarja“, piše dotični časnikar. „Našel sem lepo urejen tabor, dobro oborožene vojake, veliko pušek, topov in ljudij, ki znajo rabiti iste. Ti vojaki niso nikaki divjaki, ampak so disciplovani. V njih nastopanju se izraža nekaj odločnega, nekaj idejalnega, kar me je presenetilo. To niso oborožene druhali, ampak to je oborožen narod. Na teh ljudeh je opaziti nekako spremembo. Oni, ki so se mi videli v njih deželi nekaki tlačitelji, vidijo se mi na bojnem polji jako častni. Res je, da se med njimi nahaja mnogo duhovnikov, „zdravnikov“ in redovnikov, takozvani „alaka“ in „melouski“. Pravim pa „versko“ in ne — „fanatiško“ navdušeni. To me je presenilo bolj nego vse drugo. To in pa še nekaj: da med Šoanci opravljajo — ženske službo za oskrbovanje. In one opravljajo to uprav čudovito. Seveda uživajo Šoanci malo hrane in še manj pijače. Vsled te malopotrebnosti in skromnosti je tudi jako olajšano etijopsko vojskovanje.

Mene je Menelik vsprejel v privatni avdijenciji. Tudi vladarja nisem spoznal več; tudi na njem je opaziti tisto spremembo kakor na vojakih. Postal je — veči! On ni več isti, ki je v Antotu naglašal neznatnost naših darov ter imenitnost njegovih. Pravijo sicer, da ljudje delajo dogodke. V očigled temu etijopiškemu Veličanstvu vprašal sem se, da li tudi dogodki se svoje strani ne preosnovljajo ljudi. V teh očeh, prepreženih z rumenimi črtami, v teh licih, zgubanih po starosti, v tem pomežikanju, na kojem bi ga zavidali dobri diplomatje izza pred tridesetimi leti — v vsem tem je izraženo nekaj melanholiškega. Ali se le dela, kakor da je žalosten? Ali je res žalosten? Igra li le komedijo? Ali je odkritosrčen? Na vsa ta vprašanja ne bi si upal jaz odgovoriti niti o kojem belem... kamo-li o človeku Menelikovega plemena, kojemu je dal Bog črno barvo, da bolje zakriva svoje misli.

Menelik sam trdi, da je do smrti užaljen radi te vojne, ki stane in bode še stala toliko krščanske krvi. „In meni se studi prelivanje krvi“, rekel je meni. „Ti veš to. Jaz ne maram krvi. Ko sem zasel Harar, kjer je bilo mnogo upornikov, ki bi bili zaslužili smrt, spomniti se moraš vendar, da nisem dal umoriti nijednega“.

— **Samomor državnega pravdnika.** Drž. pravdnik v Feldkirchu na Predarlskem je skočil v vodo in utonil. Bil je že dolgo močno nervozen. Posebno so ga pa bila vznemirila mnoga sramotilna pisma, katera je bil dobil povodom neke tiskovne pravde.

— **V osemletno ječo** je obsodilo sodišče v Budimpešti Karola Phakerja de Jolesz, ki je umoril industrijca Deutscha. Državni pravdnik in zagovornik sta uložila pritožbi.

— **Oropana hranilnica.** Hranilnico v Tordu na Ogerskem je pri belem dnevu nekdo oropal. Ko so bili uradniki pri kosilu, je nekdo ulomil zabojček, kateri se je imel odposlati po pošti. V zabojčku je bilo za 2000 gld. srebrnega denarja, katerega je tat odnesel. Zaprli so nekega sumljivega slugo, kateremu ničesa dokazati ne morejo. Čudno je, da na železnih vratih ni opaziti nobenega sledu, da bi bile kaj poškodovane. Ker je bil zaboj malo pokrvavljen, iščejo po mestu človeka z ranjenimi rokami.

— **Zaradi razžaljenja njega veličanstva** se bode moral zagovarjati prof. Quidke, ki je spisal duhovito satiro „Kaligula“, v kateri misli cesar Viljem, da je njega naslikal.

— **Gledališki polom.** V Košicah na Ogerskem gre težavno z gledališčem. Podjetnik se je zadolžil, ker gledališče nič ne nese. Dne 15. t. m. bi bila imela biti predstava in je, ker je bila nedelja, tudi gledališče bilo polno. Prav pred predstavo so pa prišli od sodnije in blagajnico zarubili. Igralci videč, da za predstavo ne dobe plačila, so sklenili, da ne bodo igrali. Vsi so prišli na oder, in to naznanili občinstvu. To je vzbudilo velik hrup. Ljudje so tekli k blagajnici, zahtevali denar nazaj, a ga niso dobili, ker so rubitelji bili vse odnesli.

— **Miš v kožuhu.** V Ratki na Ogerskem je žena premožnega kmeta napotila se v sosedno vas obiskat sorodnike. Ker je bilo mrzlo, je vzela kožuh. Nakrat je čutila, da jo nekaj na hrbtu grize. Hitro sleče kožuh in vidi, da se je v njem vgnezdila miš. Ustrašila se je tako, da je padla v nezavest. Pozneje je vstala, a se jo je lotila huda vročina in je vedno govorila le o miših, ki glodajo njeno truplo. Tudi zdravnik je ni mogel pomiriti. Bolezen je bila vedno hujša. Jedenkrat je zakričala, sedaj mi je miš pregriznila srce, in bila je mrtva.

— **Napad na blagajnika.** V Pardubicah na Češkem je nekdo udrl v železniško blagajnico, napal blagajnika, ga z neko stvarjo omamil in mu vzel ključ in blagajnico oropal.

— **Poniževanje zemlje.** Pri Mostu na Češkem se v več krajih zemlja ponižuje, ker je podkopana po tamošnjem premogovniku. Jedna hiša je v nevarnosti.

— **Gledališče pogorelo.** Mej predstavo je dne 18. t m. jelo goreti v gledališču v Maniagu v Italiji. Gledališče je popolnoma pogorelo. Jeden obiskovalec je zgorel.

— **Boj mej roparji in policijsti.** Pri Larisi na Grškem bil je te dni hud boj mej roparji in policijsti. Policijsti so baje vse roparje pobili.

— **Trije požari** so bili v noči od 17. na 18. t. m. v Peterburgu in je škoda baje jako znatna.

— **Dimnikar je našel.** V Liverpoolu je našel dimnikar 40 cekinov v neki razpoki. Ko je izročil gospodinji ta denar, se je začela jokati. Spomnila se je, da je ona ta denar bila s težavo prihranila. Spravila ga je v dimnik in pozabila. Ko denarja ni mogla dobiti, je dolžila sinu, da jej je denar ukral. Sin je bil zaradi tega tako razžaljen, da je šel od doma in od tedaj ni več slišala o njem.

— **Konkurz** je napovedala firma za izdelavo kemikalij na Dunaju Kafka in Grünberg Sodi se pa, da tvrdka le hoče goljufati upnike. 88 upnikov zahteva proti njej kazensko preiskavo zaradi goljufije.

— **100.000 gld. za bolnico** je podaril škof Schuster v Vacovu na Ogerskem Določil je pa izrecno, da se imajo v bolnico vsprejemati bolniki brez razlike vere.

— **Čudna najdba.** Te dni so pri Gradcu na nekem travniku našli 45 mrtvih kokošij in 2 gosij, katere so pa že močno smrdele. Pokopati jih je moral konjač. Kako da so te kokoši tje prišle, se ni moglo dognati.

— **Delo blazneca.** Kolarski pomočnik na Dunaju Alojzij Peršina je te dni zblaznil. V blaznosti je na tla s čevljem pobil svojo ljubico, potem se pa šel ovadit na policijo. Ker so ga takoj spoznali, da je blazen, odposlali so ga v blaznico.

— **Neprijetno presenečenje.** Te dni se je nekemu topniškemu stotniku v Mezu pripetila neka neprijetnost. Ko je jahal po ulici, je bila ulica zaprta, kajti tramvajski voz je bil skočil s tiru in jeden voz s pohišjem je stal na cesti. Čakala je pa že neka kočija ondu ker ni mogla dalje. Stotnik je grozno rentačil, in mej drugim zahteval, naj se mu vsaj kočija umakne. Iz kočije je sedaj izstopil korni poveljnik grof Haesecker, ki je stotnika lepo poučil, kako se ima vesti proti civilistom.

— **Stekli jazbeci.** Ne le lesic temveč tudi jazbecev se je lotila steklina. V Dreistettenu je stekel jazbec napal nekega dninarja, kateri je pa žival s kolom pobil

— **Velik gozdni požar.** Pri Dunajskem Novemmestu je pogorel velik gozd, ki meri 2402 oral. Od več stranij so bile prišle požarne brambe gasit.

— **Zatvorjenje vseučilišča.** V Modeni morali so zapreti vseučilišče zaradi dijaških izgredov proti jednemu profesorju.

— **Tovarna pogorela.** V Bergamu v Italiji je pogorela velika tovarna za svileno blago. Zgorelo je tudi vse blago po skladiščih. Škode je poldrugi milijon lir. 1400 delavcev je brez dela.

— **Novo poslopje za hrvatski deželni zbor** mislijo zidati. Poslopje bode jako lepo in bodo v njem imeli prostore še nekateri drugi uradi. Stalo bode okrog milijona goldinarjev in se ž njim tudi precej olepša Zagreb. Sprva se je mislilo sedanje poslopje popraviti in povekšati, a se je ta misel opustila.

— **Slovenec — častnik pri Meneliku.** „Edinost“ piše: Naši čitatelji se izvestno še spominjajo na vest, objavljeno v našem listu, da je lani od tukajšnjega pešpolka pobegnil desetnik Grželj in jo mahnil v Italijo. Svoječasno smo izrekli celó svojo nadejo, da utegne slovenski „kaprol“ Grželj postati v Italiji general Gherselli, kakor je iz vojaškega avstrijskega beguna Barderija postal general Baratieri No, naše domnevanje se sicer ni uresničilo, vendar pa je bivši „kaprol„ napravil v Afriki svojo „karijero“, kakoršne v Avstriji gotovo ne bi bil napravil Grželj šel je z italijanskimi vojaki v Afriko. Ker pa je prefriganec videl, da gre slabo Italijanom, popustil jih je in dezertoval — k Meneliku! Kakor je pisal Grželj te dni nekemu svojemu sorodniku, postal je pri Meneliku častnik, kakor zatrjuje v pismu, celó — kapetan.

— **Zopet slučaja „amerikanskega prava.“** Margareta Limbeck, bivša služkinja hčere bogataža Elbridge Gerry, je tožila tega za odškodnino 50.000 dolarjev, ker jo je ta pustil na goli sum zapreti Hči bogataža je bila okradena za svoje bisere, ali ne da bi imela kak dokaz so prijeli služkinjo in jo odtirali v zapor, od koder so jo seveda spustili, ko so je dokazalo, da je nedolžna. Nato je pa užaljena služkinja tožila bogataža, ker je uprav ta prouzročil nje zapor. Dne 4. marca se je vršila obravnava gledé tega slučaja pred novijorškimi porotniki. Zagovornik služkinje je v svojem govoru poudarjal, da naj porotniki ne delajo razločka med amerikanskim aristokratom in hčerjo angleškega mesarja. Mnogo navzočih poslušalcev je pritrjevalo tem besedam, a sodnik je bil zelo razjarjen in rekel, da ako bodo poslušalci še jedenkrat izrekli svoje pripoznanje, da vse spodi iz sobane. Porotniki pa niso pripoznali bogataža krivim, na kar se je ta kaj škodoželjno smejal in vsacemu porotniku roko podal v njih zahvalo. Seveda ni mogoče povedati, je li tudi preje ali pozneje kaj tem v pest stisnil. — Senzacijonalna pravda zaradi umora dovršenega po Apaistu Egbert H Chatfield je končala v Rockestru z oprostitvijo morilca. Porotniki so se 5. ur posvetovali Chatfield se je koncem meseca maja bahal v nekej gostilni, da je privrženec „American Protective Association“, jeden poslušalcev imenom Domenik Kearns pa mu je nato odgovoril, da ga veseli poznati osebo, katera se je bahala, da je katoliški veri sovražna. Ta odgovor pa je Chatfielda tako razjaril, da je potegnil revolver in ustrelil Kearnsa, kateri se je mrtev zgrudil na tla. — Prav lepo se razvija amerikansko „pravo“, bogataži „Apasti“ bodo smeli moriti, kak sad bode to rodilo pač ne vemo.

— **Na smrt obsojen.** Dne 2. marca je bil v Novem Jorku Čeh Karol Pustalka obsojen na smrt; usmrtenje naj se izvrši koncem meseca aprila. Pustalka je na zelo surov način usmrtil svojo ženo dne 27 avgusta lanskega leta, z velikim nožem jej napravil 27. ran. Vse to dejanje je videla 13 letna hčerka in pričala zoper očeta. Umorjena žena je bila zelo dvomljive vrednosti, imela kavarno v nemško češkem četrt delu mesta in je bila na zelo slabem glasu.

— **Roparsko gnjezdo vzdignili.** V skalah na bregu Beaver reke v Ameriki so 2. marca našli roparsko gnjezdo, ktero je služilo raznim tatovom v skrivališče. Več mesecev so že ti lopovi krali po soseščini. Policija je našla v brlogu samo dva lopova, drugi pa so baje šli za „poklicem“. Brlog je bil zelo dobro oskrbljen z vsem potrebnim; v njem so imeli postelje, mize, stole, ognjišče in jako dobro založeno klet. Ujeta lopova sta si uprav pripravljala dobro jed in imela nastavljen sodček piva.

— **Veliki požari v Ameriki.** Dne 2. marca zvečer ob 8. uri je nastal ogenj v prodajalnici za železo v Division Str v Novem Jorku in napravil 2000 dolarjev škode. Ogenj je nastal vsled preobilo zakurjene peči. Isti dan popoludne ob 5. uri je nastal ogenj v Novem Jorku v hiši kjer so različna skladišča in napravil škode 20.000 dolarjev, vsled vode pa so poškodovali blaga za 35.000 dolarjev. Isti dan je nastal ogenj

v tovarni za klavirje v Novem Jorku in je škode 60.000 dolarjev. Dne 28. februvarija je nastal ogenj v skladišči v Thomas v Novem Jorku in napravil škode za 10 000 dolarjev. V tem četrt je ogenj zelo pogostoma. Leta 1879. je uničil blaga in poslopij za 2,500.000 dolarjev. V skladišču za žito v Meneapolisu je nastal dne 2. februvarija zjutraj ogenj in napravil škode 750.000 dolarjev. Žita je bilo nakopičenega 1,680.000 bušeljnov. Dne 3 marca je v Racine v velikih skladiščih nastal ogenj in napravil škode za 150.000 dolarjev.

— **Predrzen morilec.** Dne 5. marca zvečer je izvršil 22letni John Mackin grozno zločinstvo — v Jerseji-Cytiju v Ameriki ustrelil je svojo ženo in taščo, tasta pa težko poškodoval. Uzrok temu zločinu je: žena Mackina je moža ostavila in otroke seboj vzela ter se vrnila k starišem, ker je mož ž njo grdo ravnal in prav nič skrbel za domače potrebe. Mackin je večkrat prosil ženo, naj se k njemu vrne, a ni hotela tega storiti ker je vedno brez službe zahajal med lopove in tatove. Minoli teden je Mackin ukral dve suknji, isti zastavil za 2 dolarja in kupil revolver, s čimer je potem prouzročil dva umora in težko telesno poškodbo. Po umoru je lopov šel v gostilno in se napajal z žganjem, ko so policaji po njega prišli, je bil zelo hladnokrven. V petek po noči pa je hotel zaprti morilec končati sam sebe ter si prerezal vrat; vendar je paznik to brzo opazil in so lopova za silo obezali in v bolnišnico prepeljali in sicer v ravno isto, kjer leži težko ranjeni tast. V bolnišnici zelo na njega pazijo, da si ne bi obveze odstranil in prouzročil samomora. Morilec je imel mali košček kline skrite v čevljih, katere pa policaji niso preiskali. Zdravniki zatrjujejo da bode tast okreval in morilec tudi, seveda ga potem čaka še osodepolna — vrv. Mackin je popolnoma pokvarjen mladenič, delati ni hotel, iskal druščino med lopovi zato pa je v tem slučaju pregovor resničen, ki pravi: „Povej s komu se pajdažiš in jaz ti povem kdo si . . . . “

Vizitnice

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Krasni uzorci se pošiljajo zastonj in poštnine prosto na zasebne naročnike. Zelo obširne uzorčne knjige, kakor jih še ni bilo, dobe **krojači** nefrankovane. (7)

Blago za obleke.

Peruvien in **dosking** za visokočastito **duhovščino**, predpisano blago za **c. kr. uradniške uniforme**, za **veterance, požarne brambe, telovadce, livreje**, sukno za **biljarde** in **igralne mize, prevlake za vozove.** Največja zaloga štajerskega, koroškega in tirolskega **lodna** za gospe in gospode po prvotnih tovarniških cenah in v takih izbirah, da jih 20kratna konkurenca ne zamore nadomestiti. Največja izbera ogrinal za **dame** v najmodnejših barvah, perilno blago, potne pléde od 4 do 14 gld.

Krojaške potrebščine (podvlaka, gumbe, šivanke, sukanec itd.) Vredno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukneno blago in ne cene cunje, ki niti niso vredne **krojaškega dela**, priporoča:

JAN. STIKAROFSKY,

v Brnu (središče avstrijske suknene trgovine).

Največja zaloga sukna v vrednosti ½ milijona goldinarjev.

Pošilja se le po povzetji.

Svarilo! Agentje in krošnarji radi prodajajo svoje malovredno blago pod imenom „Stikarofsky“. Da se takim **sleparijam** v okom pride, javim, da tem ljudem sploh svojega blaga ne prodajam.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 14. marca 1896. Pšenica gld. 8 — kr., rž gld. 7·20 kr., ječmen gld. 6·30 kr., oves gld. 6.50 kr., ajda gld. 7·50 kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 5·50 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 11·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Brnu dne 25. marca t. l.: 35, 82, 89, 28, 71.

Na Dunaji dne 21. marca t. l.: 9, 59, 51, 8, 46.

V Gradci dne 21. marca t. l.: 78, 89, 53, 44, 85.

Štev. 9644.

Razglas.

V smislu deželnega zakona s 17. dne junija 1870., štev. 21 dež. zak. o varstvu zemljiških pridelkov proti škodi gosenic, broščev in drugih škodljivih mrčesov naročam vsem posestnikom, uživalcem in najemnikom zemljišč v ozemlju mestne občine ljubljanske, da jim je

do 15. aprila letos

svoje sadno in lepšalno drevje, grmovje, seči, lesene vrtne plotove in hišne stene na vrtih, na polju in na travnikih očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajec in zapredkov (ličin), in sežgati ali kakor si bodi pokončati nabrana gosenčna gnjezda in jajca.

Prav tako je gosenice, ako se spomladi pokažejo na drevju, grmovju in rastljinju, kakor tudi zapredke pokončati **kakor hitro mogoče** a najdalje **do 15. maja letos.**

Kadar se drevesa, ki so jih napadle gosenice, posekajo, ali kadar se veje, ki so jih napadle gosenice, odsekajo, tedaj se taka drevesa oziroma take veje ne smejo pustiti v tem stanu ležati, ampak morajo se ali gosenice obrati od njih ali pa drevesa in veje precej sežgati.

Dalje morajo gori imenovane osebe hrošče, dokler letajo, od svojega sadnega in lepšalnega drevja, lepšalnih grmov in drevorednih dreves, potem od drevja ob gozdnih robec v istih primerljanjih, kjer je tega treba zaradi bližine, vsak dan, zlasti v zaranih urah otresati in pokončevati ali obračati kmetijstvu na korist.

Na polju se morajo črvi (podjedi, ogrci) pri oranju ali kopanju zemlje precej za plugom, motiko ali lopato pobirati in koj pokončati.

Če se bode kdo obotavljal, gori navedena opravila izvršiti do določenega časa, jih bode mestna občina dala izvršiti na njegove stroške, vrhu tega pa se mu bode naložila na korist občinske blagajnice globa od 1 do 10 gld., in če bi se to ponovilo, do 20 gld.; kdor bi ne mogel plačati globe, bode kaznovan z zaporom od 12 ur do 4 dni

V Ljubljani, dné 18. marcija 1896.

Magistrat deželnega stol. mesta Ljubljane.

Župan: **Grasselli** l. r.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**